

L'esport al museu

Bellesa i olimpisme

Ramon Balius i Juli

La portada d'aquest número d'APUNTS l'ocupa una figura esportiva, una gimnasta, per dos motius. El primer i principal, per l'extraordinària bellesa de la composició, el segon, per homenatjar modestament l'Olimpisme. Recordem que aquesta revista correspon al mes de setembre d'enguany i que durant aquest mes s'estan celebrant a Sydney els Jocs Olímpics de la XXVIII Olimpíada de l'era moderna. L'obra pictòrica, que creiem que bé mereixeria figurar en el cartell oficial d'uns Jocs Olímpics, la va realitzar **Félix Revello de Toro** per anunciar la **VIII Biennial Internacional d'Esportista en l'Art**. Aquesta finalitat del quadre justifica la presència, un xic dissimulada, d'una paleta de pintor a l'angle inferior dret de l'obra. Aquest certamen, que ha viscut ja les vuit edicions, se celebra a Barcelona des de 1986, gràcies a l'entusiasme i el treball ben fet del malaurat i recentment traspasat periodista, **Francesc Peris**, que va saber interpretar un disseny de **Joan Antoni Samaranch**. Anteriorment, havien dissenyat cartells per a l'esmentada Biennial, artistes tan destacats com ara **Josep M. Subirachs**, **Joan Abelló**, **Josep Alumà**, **Montserrat Gudiol**, **Modest Cuixart** o el suís **Hans Erni**, entre d'altres. **Félix Revello de Toro** és un pintor i dibuixant que no necessita presentació. Segons afirmava **Manuel Alcántara** fa uns anys, sembla tenir un misteriós pacte amb el calendari que permet qualificar-lo de "*un muchacho de cierta edad que pinta todos los días y que cada día pinta mejor que la víspera*" ("un xicot d'una certa edat, que pinta tots els dies i que cada dia pinta

**VIII BIENNIAL
INTERNACIONAL
ESPORTISTES EN L'ART**

millor que la vigília"). És home de parla pausada i precisa, d'exquisida amabilitat, que generalment somriu, i que mostra sempre un tarannà de veritable humilitat. Nascut a Màlaga, se sent sempre malagueny, encara que reconeix que la seva formació essencial l'adquirí a Madrid, a l'**Academia de San Fernando**, al costat de **Benedito**, **Zuloaga**, **Gutiérrez Solana**, **Àlvarez de Sotomayor**, **Martínez Cubells** i **Vázquez Díaz**. Parlant de Barcelona, explica que va obtenir una generosa acollida, que va viure una important experiència docent a **Llotja**, en un

claustre presidit per **Frederic Marès** i que va trobar bons i lleials amics que conserva. Confessa que estima la pintura catalana i es considera seguidor de **Puigdemolles, Mallo i Suazo** i de tota l'escola catalana, tant que "*mi malagueñismo lo hice también catalán*". Té el seu estudi principal a la Ciutat Comtal.

Revello ha conreat tots els arguments i gèneres de la pintura i el dibuix, encara que el tema preferent ha estat la intimitat femenina. La seva pintura és personalíssima i la fama li ha arribat gràcies a la seva galeria de retrats, la qual l'ha convertit en el mestre indiscutible del retrat. És una pintura llarga, segura, precisa, de colors vius que recorden el seu origen andalús, contrastant sovint amb les més variades tonalitats de blanc, que vesteixen o, simplement cobreixen, la intimitat de la model. Pinta per expressar bellesa i per això prefereix treballar amb models trobades en el seu entorn, "*con las que me siento cómodo y liberado, encontrando en ellas una amplia capacidad de sugerencias y atractivos*." ("amb les quals em sento còmode i alliberat, perquè hi trobo una àmplia capacitat de suggeriments i atractius"). En l'obra que estem glossant, la model va ser una bonica i esvelta jove, anomenada Mariana, familiar del pintor.

Félix Revello de Toro no és un artista dedicat a l'esport, perquè, de fet, en la seva extensíssima obra, únicament el quadre de la nostra portada ofereix la imatge d'una dona –sempre la dona– esportista. No obstant això, com assenyalava **Joan Antoni Samaranch** en la presentació d'aquest cartell de la VIII Biennial, "*Entre els artistes que han sabut copsar fidelment la força, l'esperit i la universalitat de l'Olimpisme, Félix Revello de Toro hi té un lloc preeminent*". El tant esmentat cartell, on els anells olímpics i una coloma blanca, presagi de pau, són enlairats per una jove esportista, expressa simbòlicament totes les qualitats que, segons el President del COI, posseeix l'**Olimpisme**. **Revello**, sens dubte, ha adquirit íntimament aquests conceptes i hi ha aprofundit a través de la seva amistat amb **Joan Antoni Samaranch** i, molt especialment, durant els mesos que va dedicar a pintar el quadre **Retratos de una Obra Universal**, on figuren els quinze components del Comitè Executiu del COI.

Explica l'artista que va efectuar fins a sis retrats del **President Samaranch**, en diferents etapes; això representa moltes hores de convivència i moltes lliçons d'Olimpisme. Anecdòticament, **Samaranch**, l'any 1971, va dedicar al pintor una fotografia d'ambdós al costat d'un dels seus retrats, amb les següents paraules: "*Si los pin-*

tores retratistas participasen en los Juegos Olímpicos, España tendría asegurada una medalla de oro. Esta sería para Félix Revello de Toro" ("Si els pintors retratistes participessin en els Jocs Olímpics, Espanya tindria assegurada una medalla d'or. Aquesta seria per a **Félix Revello de Toro**").

El quadre **Retratos de una Obra Universal**, on figuren personatges dels cinc continents i el bust del Baró de Coubertin, davant d'un berrós planisferi i darrera de l'inconfusible emblema de les cinc anelles, té un màxim de significació olímpica. Per realitzar-lo, l'artista hagué d'efectuar un estudi individual de les diferents personalitats retratades; va haver d'assistir a una reunió del Comitè Executiu i executar a Lausana sessions de treball, també individuals, amb cada un dels protagonistes. **Revello** recorda que "*El cuadro del COI fue la obra más comprometida y de mayor responsabilidad, por la idiosincrasia de sus personajes, que procedían de cinco continentes, y que aportaba un singularismo especial. ¡Un auténtico reto!*" ("El quadre del COI va ser l'obra més compromesa i de més gran responsabilitat, per la idiosincràsia dels seus personatges, que provenien de cinc continents, i que hi aportava un singularisme especial. Un autèntic repte"). Aquest repte va representar un curs intensiu d'Olimpisme, que un home de la sensibilitat de **Félix Revello de Toro** havia d'assimilar sense dificultats. Si no hagués estat així, era impossible que l'obra adquirís la categoria d'emblemàtica que té.

Hem volgut incorporar a la iconografia de l'article dues obres més de **Revello**, un *autorretrat*, que creiem que té una fidelitat extraordinària i un oli anomenat **Mis tres gracias** (Les

meves tres gràcies), al qual, sense tenir-les realment, podríem atribuir-hi unes connotacions esportives. Les protagonistes són **María Rosa** i les seves filles **Mónica** i **María Rosa** i el quadre es troba exposat a l'Ajuntament de Màlaga. Pensem que és el prototipus de la *model trobada* i de la necessitat que té l'artista de pintar únicament per expressar bellesa. **Revello** escriu en la "*Reseña de un diario*": "*Años atrás conocí a María Rosa, vino a verme para encargarme un retrato. De aquella cita, desde aquel feliz encuentro, apenas he dejado de pintarla*". ("Anys enrere vaig conèixer la **María Rosa**, va venir a veure'm per a encarregar-me un retrat. D'aquella cita, des d'aquella feliç trobada, gairebé no he deixat de pintar-la").

